

Drepturile de proprietate intelectuală și performanța întreprinderilor din UE

Raport de analiză la nivelul întreprinderilor, februarie 2021

Rezumat

Rezumat

Una dintre misiunile Observatorului European al Încălcărilor Drepturilor de Proprietate Intelectuală, care face parte din Oficiul Uniunii Europene pentru Proprietate Intelectuală (EUIPO), este de a furniza informații bazate pe dovezi privitoare la impactul, rolul și percepția publică a proprietății intelectuale în economia Uniunii Europene (UE). În vederea îndeplinirii acestui obiectiv, observatorul derulează un program de studii socioeconomice.

În mod similar, Planul strategic pentru 2023 al Oficiului European de Brevete (OEB) tratează ca prioritară desfășurarea de studii economice pentru a răspunde unei cerințe din ce în ce mai vizibile a părților interesate în vederea unei conștientizări mai profunde a impactului sistemului european de brevete și a importanței dezvoltării sale.

În 2013, cele două oficii au publicat un studiu comun de evaluare a contribuției sectoarelor care utilizează în mod intens diversele tipuri de drepturi de proprietate intelectuală (DPI) la economia UE în ansamblu și la economiile statelor membre individuale. Studiul a fost actualizat în 2016 și din nou în 2019. Printre principalele constatări ale ediției din 2019 s-a numărat faptul că sectoarele care prezintă o utilizare peste medie a DPI au contribuit cu 29 % la ocuparea forței de muncă și cu 45 % la PIB în UE, aceste proporții crescând față de studiul anterior din 2016.

Prezentul raport reprezintă o continuare a studiului, cercetând mai amănunțit rolul DPI prin analizarea unui vast eșantion reprezentativ alcătuit din peste 127 000 de întreprinderi europene, pentru a compara performanța economică a întreprinderilor care dețin DPI cu cea a întreprinderilor care nu dețin astfel de drepturi. În 2015, EUIPO (care se numea atunci OAPI) a publicat un studiu similar care arăta că întreprinderile care dețin DPI au un venit pe angajat mai mare și plătesc salarii mai mari decât întreprinderile care nu dețin astfel de drepturi. Prezentul studiu comun OEB/EUIPO este o actualizare a studiului EUIPO din 2015, cu date și metodologii îmbunătățite. Spre deosebire de studiul anterior, care s-a bazat pe date din 12 state membre, acest nou studiu conține date provenite de la întreprinderi din toate cele 27 de state membre și din Regatul Unit.¹

DPI incluse în studiu sunt **brevetele, mărcile și desenele și modelele industriale** (sau orice combinație a acestora). Datorită naturii lor, nu sunt incluse aici drepturile de autor, protecția soiurilor de plante și indicațiile geografice, care au făcut parte din studiile la nivel de sector². În același timp, prezentul studiu include atât DPI europene, cât și DPI naționale, ceea ce reprezintă o extindere importantă a datelor și oferă o imagine completă asupra portofoliului de DPI (atât europene, cât și naționale) deținut de fiecare întreprindere.

Datele privind portofoliul de DPI al fiecărei întreprinderi au fost corelate cu informațiile cuprinse în baza de date comercială ORBIS. Această bază de date oferă informații financiare și de altă natură despre milioane de întreprinderi europene, culese din cererile solicitanților și din raportările contabile ale companiilor înscrise în registrele comerțului din toate statele membre ale UE. Studiul utilizează informații financiare și de altă natură referitoare la întreprinderile care sunt înregistrate ca proprietari oficiali de brevete, mărci și/sau desene și modele industriale. Unele întreprinderi care fac parte dintr-

---

¹ Regatul Unit s-a retras din UE la 31 ianuarie 2020. Cu toate acestea, perioada acoperită de acest studiu este 2007-2019, în care Regatul Unit a fost stat membru, prin urmare sunt incluse date despre întreprinderile din Regatul Unit.

² Drepturile de autor nu se înregistrează întotdeauna, iar indicațiile geografice nu se înregistrează de către întreprinderi individuale, prin urmare nu există date privind deținerea acestor DPI la nivel de întreprindere. Protecția soiurilor de plante face obiectul unui proiect separat de cercetare desfășurat la EUIPO.

o structură de grup mai amplă este posibil să nu fie proprietarii oficiali ai DPI (unitățile centrale ale grupului ar putea deține calitatea oficială de proprietari), dar pot utiliza în continuare DPI în activitățile lor comerciale.

Există diverse modalități de măsurare a performanței economice a unei întreprinderi. Având în vedere constrângerile legate de date și nevoia de informații comparabile (care să elimine efectul dimensiunii întreprinderilor asupra rezultatelor statistice), „**venitul pe angajat**” a fost ales ca **principal indicator al performanței întreprinderilor**.

Setul de date a fost construit astfel încât eșantionul să fie reprezentativ pentru populațiile generale ale întreprinderilor din UE. Acest lucru permite compararea performanței întreprinderilor care dețin DPI cu cea a întreprinderilor care nu dețin astfel de drepturi, analizând în același timp factori relevanți precum țara, sectorul sau dimensiunea întreprinderii. Din câte știm, acoperirea acestui set de date este semnificativ mai mare decât a oricărei alte surse de date de acest tip disponibile în prezent, asigurând un eșantion suficient de vast pentru desprinderea unor concluzii solide și reprezentative.

Studiul nu formulează recomandări în materie de politici, întrucât acest lucru nu intră sub incidența sa. În schimb, furnizează informații care pot fi utilizate de factorii de decizie în activitatea lor și servește drept bază pentru a crește gradul de sensibilizare cu privire la proprietatea intelectuală în rândul cetățenilor europeni în general și al IMM-urilor în special.

Metodologie

Datele au fost analizate cu ajutorul a două tipuri de metodologii.

În primul rând, au fost compilate **statistici descriptive** pentru a ilustra diferențele dintre întreprinderile care dețin DPI și cele care nu dețin DPI, din punct de vedere al caracteristicilor economice. S-a testat semnificația statistică a diferențelor. Capitolul 4 prezintă rezultatele acestei analize.

În capitolul 5 se raportează constatările **analizei econometrice** a datelor. Acesta permite o examinare aprofundată a corelației dintre deținerea de DPI de către întreprinderi și performanța lor economică. Deși nu se poate dovedi o cauzalitate în sens strict, având în vedere datele disponibile, analiza econometrică le permite cercetătorilor să determine mai mulți factori suplimentari care afectează performanța economică și să „izoleze” relația dintre deținerea PI și performanța întreprinderilor. Rezultatele analizei sugerează cu tărie că există o corelație sistematică și pozitivă între deținerea DPI și performanța economică la nivelul fiecărei întreprinderi în parte.

Principalele constatări

Tabelul E1 rezumă principalele variabile financiare și de întreprindere pentru cei mai recentți ani incluși în eșantion.

Tabelul E1: Valorile medii ale variabilelor selectate, în funcție de deținerea de DPI, 2015-2018

		Număr de angajați	Venit pe angajat (mii EUR/an)	Salariu pe angajat (mii EUR/an)
Întreprinderi care nu dețin DPI		5,1	148,6	29,8
Întreprinderi care dețin DPI	Toate DPI	13,5	178,6	35,6
	Diferența procentuală față de întreprinderile care nu dețin DPI	163,8 %	20,2 %	19,3 %
	Deținători de brevete	28,7	202,4	45,5
	Diferența procentuală față de întreprinderile care nu dețin DPI	460,1 %	36,3 %	52,6 %
	Deținători de mărci	13,5	179,6	35,0
	Diferența procentuală față de întreprinderile care nu dețin DPI	164,3%	20,9 %	17,4 %
	Deținători de desene și modele industriale	29,1	196,3	38,7
	Diferența procentuală față de întreprinderile care nu dețin DPI	467,9%	32,2 %	29,7 %

Notă: Cifrele se bazează pe observațiile disponibile privind 127 199 de întreprinderi. Toate diferențele sunt semnificative din punct de vedere statistic la nivelul de 1 %. Grupul „Toate întreprinderile care dețin DPI” este definit ca acele întreprinderi care dețin cel puțin un brevet, o marcă sau un desen/model industrial sau orice combinație a acestora. Grupurile „Deținători de brevete”, „Deținători de mărci” și „Deținători de desene și modele industriale” sunt definite ca întreprinderi care dețin cel puțin unul dintre DPI respective. Întrucât multe întreprinderi dețin combinații ale celor trei DPI, deținătorii diverselor DPI se suprapun.

Astfel cum se arată în tabelul E1, întreprinderile care dețin DPI tind să fie mai mari decât întreprinderile care nu dețin astfel de drepturi, după cum indică numărul de angajați (13,5 față de 5,1 angajați în medie). Din acest motiv, indicatorii performanței economice, cum ar fi venitul, profiturile sau salariile, sunt exprimați per angajat.

Astfel, întreprinderile care dețin DPI au în medie un venit pe angajat cu 20 % mai mare decât întreprinderile care nu dețin DPI. Din punct de vedere al DPI individuale, avantajul în materie de performanță al întreprinderilor care dețin DPI este de 36 % pentru brevete, 21 % pentru mărci și 32 % pentru desene și modele industriale.

De asemenea, tabelul E1 arată că întreprinderile care dețin DPI oferă în medie salarii cu 19 % mai mari decât întreprinderile care nu dețin DPI. Din acest punct de vedere, efectul cel mai puternic este asociat cu deținerea de brevete (53 %), urmată de deținerea de desene și modele industriale (30 %) și de mărci (17 %). Atât din perspectiva venitului pe angajat, cât și din cea a salariilor plătite, brevetele, în comparație cu mărcile și desenele și modelele industriale, constituie tipul de DPI care generează, în medie, cele mai mari recompense pentru întreprinderi și angajații lor. Această constatare corespunde și cu rezultatele studiului privind contribuția proprietății intelectuale, efectuat la nivel de sector (OEB/EUIPO, 2019), care a analizat contribuția sectoarelor care utilizează intensiv DPI la economia UE, din perspectiva produsului intern brut, a ocupării forței de muncă, a salariilor și

a comerțului internațional. În studiul respectiv s-a constatat că sectoarele care utilizează intens brevete au și cel mai ridicat nivel de prime de salarizare.

Tabelul E2 arată că sectoarele care utilizează cel mai intens DPI sunt cele de informații și comunicații, 18 % dintre întreprinderile din acest sector deținând DPI, urmate de industria prelucrătoare, 14 % dintre aceste întreprinderi deținând DPI, și de alte activități de servicii (14 %). Întreprinderile de servicii profesionale („activități profesionale, științifice și tehnice”) utilizează, de asemenea, relativ intens DPI (13 % dintre aceste întreprinderi dețin DPI).

Având în vedere că IMM-urile reprezintă marea majoritate a întreprinderilor incluse în eșantion (astfel cum este cazul populației de întreprinderi europene), distribuția globală a întreprinderilor care dețin DPI între țări este similară cu rezultatele pentru IMM-uri. Întreprinderile din Malta, Portugalia, Cipru, Germania, Austria, Spania, Franța, Polonia și Regatul Unit au cea mai mare probabilitate să dețină DPI. În aceste țări, peste 10 % din totalul IMM-urilor dețin cel puțin unul dintre cele trei tipuri de DPI.

Tabelul E2: Primele 10 categorii NACE (CAEN)³ în ceea ce privește deținerea de DPI

Secțiune NACE	Deținere de DPI (%)
J: Informații și comunicații	17,67
C: Industria prelucrătoare	14,42
S: Alte activități de servicii	14,4
M: Activități profesionale, științifice și tehnice	12,97
N: Activități de servicii administrative și de servicii suport	10,66
E: Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	9,6
G: Comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor	8,95
D: Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	5,9
L: Tranzacții imobiliare	5,75
I: Servicii de cazare și restaurante	5,51

Notă: Tabelul ilustrează ponderea întreprinderilor care dețin DPI în cadrul populației totale de întreprinderi care reprezintă fiecare secțiune NACE. Se prezintă numai secțiunile NACE cu cel puțin 100 de întreprinderi în eșantion.

Analiza econometrică prezentată în capitolul 5 permite izolarea efectului deținerii de DPI de alți factori, cum ar fi dimensiunea unei întreprinderi sau țările și sectoarele în care aceasta își

³ Înființată în 1970, NACE („Nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté européenne”) este clasificarea activităților economice utilizată de Comisia Europeană. Temeiul său juridic actual este Regulamentul (CE) nr. 1893/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 decembrie 2006 de stabilire a Nomenclatorului statistic al activităților economice NACE a doua revizuire.

desfășoară activitatea. Rezultatele, care sunt rezumate în tabelul E3 de mai jos, confirmă corelația pozitivă dintre deținerea de DPI și performanța economică, întreprinderile care dețin DPI având venitul pe angajat cu 55 % mai mare decât întreprinderile care nu dețin DPI. Acesta poate fi considerat unul dintre rezultatele esențiale ale prezentului studiu.

În plus, analiza arată că această corelație este deosebit de clară în cazul întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-uri).⁴ IMM-urile care dețin DPI au un venit pe angajat cu aproape 68 % mai mare decât IMM-urile care nu dețin niciun DPI. Astfel, deși majoritatea IMM-urilor din Europa nu dețin DPI, cele care dețin DPI au un venit pe angajat semnificativ mai mare. În cazul întreprinderilor mari, venitul pe angajat este cu 18 % mai mare pentru cele care dețin DPI față de cele care nu dețin astfel de drepturi. În acest caz, analiza arată că aproape 6 din 10 întreprinderi mari din Europa dețin DPI, deși asocierea cu venituri mai mari pe angajat este mai puțin clară decât în cazul IMM-urilor.

Tabelul E3: Principalele rezultate ale analizei econometrice

	Diferența dintre întreprinderile care dețin DPI și cele care nu dețin DPI în ceea ce privește venitul pe angajat
Întreprinderi mari	+18 %
IMM-uri	+68 %
Total	+55 %

Notă: Cifre bazate pe analiza unui număr total de 120 983 de întreprinderi. Diferențele sunt semnificative statistic la un nivel de încredere de 99 %.

Analiza econometrică din capitolul 5 arată, în plus, că respectivele creșteri ale performanței întreprinderilor depind de tipul și de combinația de DPI. Cele mai mari creșteri ale veniturii pe angajat sunt corelate cu deținerea de către întreprinderi de mărci combinate cu desene și modele industriale, precum și deținerea de către întreprinderi de brevete combinate cu mărci și desene și modele industriale, cu prime de performanță de 63 % și, respectiv, 60 %. Întreprinderile care dețin doar brevete au un venit pe angajat cu 43 % mai mare, cele care dețin doar mărci – 56 %, cele care dețin doar desene și modele industriale – 31 %, cele care dețin brevete combinate cu mărci – 58 %, iar cele care dețin brevete combinate cu desene și modele industriale – 39 %.

Dezbatere și concluzii

Analiza prezentată în acest studiu confirmă faptul că există o corelație pozitivă puternică între deținerea diferitelor tipuri de DPI și performanța întreprinderilor, măsurată prin venitul pe angajat și salariile medii plătite. Această constatare este în concordanță cu studiul anterior din 2015, precum și cu studiile privind contribuția proprietății intelectuale la nivel de sector și cu studiul din 2019 privind firmele cu o rată mare de creștere, care a constatat o corelație pozitivă între activitatea în domeniul DPI a unei întreprinderi și probabilitatea unei rate mari de creștere în anii următori (OEB/EUIPO, 2019).

Ca în orice analiză statistică, rezultatele trebuie interpretate cu precauție. Ele nu constituie dovezi concludente că încurajarea întreprinderilor să utilizeze în mai mare măsură DPI va determina creșterea performanței acestora. Studiul arată o corelație pozitivă între întreprinderile care dețin DPI

⁴ Un IMM este definit la articolul 2 din anexa la Recomandarea Comisiei din 6 mai 2003 privind definiția microîntreprinderilor și a întreprinderilor mici și mijlocii (2003/361/CE) ca o întreprindere care are mai puțin de 250 de angajați și a cărei cifră de afaceri nu depășește 50 de milioane EUR și/sau al cărei bilanț anual total nu depășește 43 de milioane EUR.

și performanța acestora (măsurată prin venitul pe angajat). Într-adevăr, este posibil să existe mai multe mecanisme prin care poate funcționa legătura dintre deținerea de DPI și performanța întreprinderilor. Pe baza datelor disponibile, nu este însă posibilă diferențierea acestor mecanisme în cadrul analizei.

Corelația pozitivă dintre deținerea de DPI și performanța economică este deosebit de puternică pentru IMM-uri. În același timp, mai puțin de 9 % dintre IMM-urile din eșantion dețin unul dintre cele trei DPI incluse în studiu. Motivele pentru gradul scăzut de adoptare sunt analizate în studiul EUIPO realizat în rândul IMM-urilor europene (EUIPO, 2019). Acest studiu (precum și ediția sa anterioară din 2016) a indicat că obstacolele cu care se confruntă IMM-urile includ lipsa de cunoștințe cu privire la DPI, percepția că procedurile de înregistrare sunt complexe și costisitoare, precum și costul ridicat al aplicării acestor drepturi, o povară deosebită pentru IMM-uri (EUIPO, 2017). Având în vedere acest lucru și importanța IMM-urilor în economia europeană, OEB și EUIPO iau în prezent măsuri în calitate de oficii de proprietate intelectuală pentru a aborda aceste preocupări, astfel încât să le permită IMM-urilor europene să profite pe deplin de inovațiile lor și de proprietatea lor intelectuală, în contextul Planului strategic pentru 2023 al OEB, al Planului strategic pentru 2025 al EUIPO, prin programul său pentru IMM-uri și strategia Comisiei Europene pentru IMM-uri, formulată la începutul anului 2020 (CE, 2020).